

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Jottem!

Kwaliteitsonderzoek

voorschoolse educatie

Datum vaststelling: 4 maart 2019

Samenvatting

De inspectie heeft op 22 november 2018 een onderzoek uitgevoerd naar de voorschoolse educatie op kinderdagverblijf Jottem! (hierna: peuterwerk Jottem!). De reden voor dit onderzoek is dat de gemeente waarin het kinderdagverblijf is gevestigd, meedoet aan een pilot. In deze pilot Herijken toezicht op voor- en voorschoolse educatie (vve) en kinderopvang onderzoeken we onder andere of de gemeente en de ouders kinderopvang zicht hebben op de kwaliteit van de locaties en of zij zorgen voor verbetering van de kwaliteit. Met locaties bedoelen we kinderdagverblijven en de groepen 1 en 2 van basisscholen. Daarom hebben we op meerdere locaties in de gemeente Raalte een onderzoek uitgevoerd.

Wat kan beter?

We zien dat de pedagogisch medewerkers te weinig rekening houden met wat de peuters nodig hebben. Zij stimuleren weliswaar de ontwikkelingen van de peuters, maar hebben daarbij te weinig aandacht voor met name (de Nederlandse) taal. Ook vinden we dat de inrichting van de ruimte aantrekkelijker kan. Nu spelen de peuters steeds met hetzelfde speelgoed, waardoor ze te weinig nieuwe dingen leren en zich gaan vervelen.

De pedagogisch medewerkers stimuleren ouders niet om thuis ook met hun peuter te spelen en hen nieuwe dingen te leren die ook op het kinderdagverblijf aan de orde komen. De ouders met wie we spraken willen graag beter geïnformeerd worden over wat hun peuter leert op Jottem!.

De leiding van het kinderdagverblijf werkt niet aan het verbeteren van de kwaliteit van de voorschoolse educatie en maakt geen plan waarin staat wat goed gaat en wat verbeterd kan worden. De pedagogisch medewerkers hebben meer ondersteuning nodig bij hun werk.

Wat gaat goed?

We vinden dat de pedagogisch medewerkers op een positieve manier omgaan met de peuters. Ze bieden de peuters elke ochtend een duidelijke structuur. Ook houden de pedagogisch medewerkers bij hoe het met een peuter gaat. Bovendien zorgen de pedagogisch medewerkers ervoor dat de peuters in een klein groepje extra aandacht en hulp krijgen als ze iets nog moeilijk vinden. Tot slot vinden we het positief dat de pedagogisch medewerkers aan ouders

Kinderopvangorganisatie:
Kinderopvang Organisatie Salland
(KOOS)

LRK-nummer: 144904433

Totaal aantal doelgroeppeuters: 9

vertellen hoe het met hun kind gaat voordat hij/zij naar groep 1 van de basisschool gaat. Daar betrekken zij ook de leraar van groep 1 en de intern begeleider van de basisschool bij.

Vervolg

We nemen contact op met de GGD en we sturen een afschrift van dit rapport naar de gemeente.

Inhoudsopgave

1.	Opzet van het kwaliteitsonderzoek	5
2.	Hoofdconclusie en vervolg	7
3.	Resultaten kwaliteitsonderzoek voorschoolse educatie	9
4.	Reactie van de houder	14

1. Opzet van het kwaliteitsonderzoek

De inspectie van het Onderwijs onderzoekt bij een aantal kinderopvangvoorzieningen met gesubsidieerde voorschoolse educatie en op enkele basisscholen met veel doelgroepkinderen in groep 1 en 2 de educatieve kwaliteit, de resultaten en de kwaliteitszorg van deze locaties. Zo ook op peuterwerk Jottem.

Werkwijze

Wij vormen ons beeld van de kwaliteit door de praktijk van de voorschool te toetsen aan de standaarden uit het Onderzoekskader 2017 Voorschoolse educatie en primair Onderwijs. Wij hebben onderstaande standaarden onderzocht.

Standaarden voor de voorschool	Onderzocht
Ontwikkelingsproces	
OP1 Aanbod	•
OP2 Zicht op ontwikkeling	•
OP3 Pedagogisch-educatief handelen	•
OP4 (Extra) ondersteuning	•
OP6 Samenwerking	•
Resultaten voorschoolse educatie	
OR1 Ontwikkelingsresultaten	•
Kwaliteitszorg en ambitie	
KA1 Kwaliteitszorg	•
KA2 Kwaliteitscultuur	•
KA3 Verantwoording en dialoog	•

Onderzoeksactiviteiten

We hebben observaties uitgevoerd van de pedagogisch-educatieve praktijk in de groep, documenten geanalyseerd, gesprekken gevoerd met ouders, pedagogisch medewerkers en clustermanager. Aan het eind van de onderzoeksdag hebben wij de resultaten van het onderzoek besproken met één van de pedagogisch medewerkers en de clustermanager van de kinderopvangorganisatie.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de waarderings, de conclusie en het vervolgtoezicht. Hoofdstuk 3 gaat verder in op de resultaten van het onderzoek op de onderzochte standaarden. In hoofdstuk 4 is de reactie van de houder op het onderzoek en het rapport opgenomen.

Legenda

.....

Waarderings zoals ze in de rapportages worden weergegeven:

K Kan beter

V Voldoende

G Goed

.....

2. Hoofdconclusie en vervolg

In dit hoofdstuk beschrijven we de hoofdconclusie en geven we de afzonderlijke waarderings weer per standaard op peuterwerk Jottem!.

Conclusie

We waarderen de kwaliteit van de voorschoolse educatie bij peuterwerk Jottem! op alle standaarden als 'kan beter'. We zien veel mogelijkheden om de educatieve kwaliteit te versterken.

De pedagogisch medewerkers werken als zelfsturend team aan het uitvoeren van de voorschoolse educatie. Wat echter ontbreekt, is een visie op de voorschoolse educatie en doelen die de locatie wil bereiken. Dit zorgt ervoor dat de pedagogisch medewerkers te weinig handvatten hebben om de voorschoolse educatie vorm en inhoud te geven. We missen op de locatie een planmatig en beredeneerd aanbod van waaruit gewerkt wordt aan de ontwikkeling van de peuters. De peuters krijgen hierdoor niet het aanbod en de zorg en begeleiding die ze nodig hebben. Tot slot constateren we dat in de kwaliteitszorg geen sprake is van een cyclische werkwijze van doelen stellen, planmatig uitvoeren, borgen en evalueren.

Zowel de clustercoördinator als de pedagogisch medewerkers geven aan bereid te zijn met de geconstateerde verbeterpunten aan de slag te gaan. Doordat we eveneens constateren dat er sprake is van een positief en warm pedagogisch klimaat ligt er voldoende basis om met de noodzakelijke kwaliteitsverbetering aan de slag te gaan. Ondersteuning is daarbij nodig.

Context

Peuterwerk Jottem! is gehuisvest in basisschool Kwintijn. De locatie krijgt al meerdere jaren subsidie van de gemeente voor het uitvoeren van de voorschoolse educatie.

Op de dag van het onderzoek waren er tien peuters aanwezig in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar, van wie er negen een vve-indicatie hebben.

Het team heeft een onrustige periode achter de rug. De huidige clustermanager is begin 2018 op deze locatie gestart en geeft eveneens leiding aan nog zes andere plekken met kinderdagverblijven, peuterwerk en buitenschoolse opvang. Er staan dagelijks twee pedagogisch medewerkers op de groep. Zij werken in deze samenstelling sinds september 2018 samen. Twee uur per dagdeel is daarnaast een derde pedagogisch medewerker aanwezig, zij verzorgt de pre-teaching van de vve-peuters. Op de dag van het onderzoek werd de pre-teaching gegeven door een invaller. Daarnaast was er een stagiaire op de groep.

Basisvoorwaarden voorschoolse educatie volgens de GGD

De GGD-toezichthouder heeft op 8 december 2017 de basisvoorwaarden voorschoolse educatie onderzocht. Uit dit onderzoek bleek dat de basisvoorwaarden geen tekortkomingen vertoonden.

Tijdens het onderzoek hebben wij het aanbod als 'kan beter' gewaardeerd, onder andere vanwege het ontbreken van een integraal vve-programma. We nemen dit op met de GGD-inspecteur.

Afspraken over vervolgtoezicht

- We nemen contact op met de GGD over de uitkomsten van dit onderzoek omdat we een tekortkoming hebben geconstateerd in de basisvoorwaarden voorschoolse educatie, namelijk het vve-programma.
- We stellen de gemeente voor om de GGD opnieuw onderzoek te laten doen naar de basisvoorwaarden voorschoolse educatie.

3. Resultaten kwaliteitsonderzoek voorschoolse educatie

In dit hoofdstuk geven wij per kwaliteitsgebied de waarderingen en de resultaten van het onderzoek op peuterwerk Jottem.

3.1. Ontwikkelingsproces

Ontwikkelingsproces	K	V	G
OP1 Aanbod	•		
OP2 Zicht op ontwikkeling	•		
OP3 Pedagogisch-educatief handelen	•		
OP4 (Extra) ondersteuning	•		
OP6 Samenwerking	•		

Een integraal vve-aanbod ontbreekt

We waarderen het aanbod op peuterwerk Jottem! als 'kan beter'. De pedagogisch medewerkers gebruiken geen integraal vve-programma waarmee de peuters gestimuleerd worden in hun ontwikkeling. De pedagogisch medewerkers werken met thema's en bedenken daar activiteiten bij. Ook gebruiken ze themaboxen waarin de materialen zitten. Het ontbreekt echter aan een beredeneerd, doelgericht en planmatig uitgewerkt aanbod op de vier ontwikkelingsgebieden taal, rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling en motoriek. Het aanbod is zodoende niet afgestemd op de behoeften van de (vve-)peuters.

De pedagogisch medewerkers hebben recent een eerste scholing over een woordenschatprogramma bijgewoond. Zij zijn van plan om in 2019 te starten met het implementeren van dit aanbod. Dit zou een aanvulling kunnen zijn op het, nog te versterken, vve-programma.

In de inrichting van de ruimte zien we het thema gedeeltelijk terug. Ook hangen er dagritmekaarten en zijn er verschillende spelmaterialen voor de peuters aanwezig. We missen echter levensechte materialen in de hoeken die passen bij het thema en waarmee de peuters ontdekkingen kunnen doen. Voor de peuters die vier dagdelen per week komen, is er te weinig variatie en uitdaging.

De peuters zijn in beeld, maar de zorg vindt niet planmatig plaats

De standaard 'Zicht op ontwikkeling' waarderen we als 'kan beter'. De pedagogisch medewerkers voeren met elke nieuwe ouder een intakegesprek. Op het formulier dat ze daarbij hanteren, staat niets over hoe de ouders hun kind zien. Doordat deze informatie ontbreekt, lopen de pedagogisch medewerkers er in de praktijk tegenaan dat zij

pas na enige tijd zelf ontdekken wat een peuter wel/niet kan. Dit kan verbeterd worden, zodat zij vanaf de eerste dag kunnen aansluiten op wat een peuter aan ondersteuning nodig heeft.

We vinden het positief dat de pedagogisch medewerker een gestandaardiseerd instrument gebruiken om de ontwikkelingen van de peuters te volgen. Voor de vve-peuters gebeurt dit bovendien uitgebreider. Hierdoor hebben zij de peuters in beeld. Dit biedt mogelijkheden voor het bieden van passende educatie. Echter, op dit moment trekken de pedagogisch medewerkers nog geen conclusies uit de observaties voor hun dagelijkse handelen. Van een cyclische zorgstructuur van analyseren, doelen stellen, passende educatie bieden, evalueren en bijstellen van het educatieve aanbod is geen sprake. Het ontbreekt daarbij aan een dagplanning waarin de zorg voor de peuters gepland is.

Naast een warm pedagogisch klimaat hebben de peuters meer educatie nodig

We constateren dat op peuterwerk Jottem! sprake is van een warm pedagogisch klimaat. De pedagogisch medewerkers treden de peuters op een positieve wijze tegemoet. Zij voeren gesprekjes met de peuters waardoor zij zich op hun gemak voelen. Tijdens de observatie was zichtbaar dat de peuters zich prettig voelen en ondersteund worden in hun sociaal-emotionele ontwikkeling.

Tijdens de observatie zagen we dat de pedagogisch medewerkers verschillende activiteiten aanbieden waar de peuters aan meedoen. Ook zijn er, in de pre-teaching, activiteiten waar gericht gewerkt wordt aan enkele doelen.

Ondanks deze positieve punten constateren we dat het educatief handelen versterking nodig heeft. We vinden dat de instructies en werkvormen te weinig passen bij wat de peuters nodig hebben. De peuters, met name die waar thuis een andere taal dan het Nederlands wordt gesproken, hebben meer gerichte begeleiding en ondersteuning nodig. Dat vraagt om betere afstemming, bijvoorbeeld door het (fantasie)spel te verrijken en te begeleiden, door voorspelen en naspelen, en door meer interactie tussen de pedagogisch medewerker en de peuters.

Er kan meer afstemming plaatsvinden met de externe zorgpartijen

De externe ondersteuning kan verbeterd worden. De pedagogisch medewerkers signaleren het als peuters extra ondersteuning nodig hebben. Ook weten ze welke peuters deze ondersteuning al krijgen. Periodiek bespreken zij deze peuters met de jeugdverpleegkundige en de consultatiebureau-arts. Echter, met ouders en met de externe zorgpartijen wordt niet gesproken over hoe het nu met een peuter gaat en wat dit betekent voor het handelen van de pedagogisch medewerkers. In het aanbod dat de pedagogisch medewerkers doen, houden zij nog geen rekening met dat wat de peuters elders leren om

achterstanden in te lopen.

Het betrekken van ouders is essentieel

De standaard samenwerking waarderen we als 'kan beter'. Hoewel er warme overdracht plaatsvindt van de voorschool naar de basisscholen, vinden we dat er nauwelijks sprake is van gericht ouderbeleid.

Peuterwerk Jottem! werkt met name samen met basisschool Kwintijn. Voor de peuters met een vve-indicatie vindt een warme overdracht van kindgegevens plaats. Naast de pedagogisch medewerker en de leerkracht van groep 1/2 zijn daarbij ook de ouders en de intern begeleider van de school aanwezig. Dit is een mooi voorbeeld.

Aan samenwerking met ouders ontbreekt het in belangrijke mate. De ouders met wie we spraken, geven aan dat ze graag meer willen weten over wat hun peuter doet op de voorschool. Zij krijgen geen informatie over het thema en ook geen materialen mee naar huis. Er zijn wel contacten met de ouders bij het halen en brengen, maar ouders vertrekken snel met hun kind. De pedagogisch medewerkers vinden dit jammer en geven tegelijkertijd aan dat het moeilijk is om deze ouders, die niet altijd het Nederlands beheersen, te betrekken.

We zien dat verschillende momenten benut kunnen worden om ouders meer te informeren en te betrekken bij wat er op de voorschool gebeurt. Zo kunnen de pedagogisch medewerkers de inloop meer benutten voor het ondersteunen van ouders. Ook kunnen zij de themaboekjes van de bibliotheek meegeven aan ouders of informatie over de woorden en liedjes van het thema. Het ontbreekt aan een beschrijving van de achtergrondkenmerken van de ouders en van de manieren om hen te stimuleren thuis activiteiten te doen met hun kind. Het betrekken van ouders kan een positieve bijdrage leveren aan het effect van de voorschoolse educatie.

3.2. Resultaten voorschoolse educatie

Resultaten voorschoolse educatie	K	V	G
OR1 Ontwikkelingsresultaten	●		

We waarderen de standaard 'Ontwikkelingsresultaten' als 'kan beter'. De leiding van peuterwerk Jottem! stelt geen doelen voor de verschillende ontwikkelingsgebieden. Hoewel op individueel niveau wel in beeld is of een peuter zich naar verwachting heeft ontwikkeld, ontbreekt dit beeld voor alle peuters op locatieniveau. Het lijkt erop dat de doelen die in het ontwikkelingsvolginstrument staan, voor de

peuters met een vve-indicatie niet behaald worden. Het is de vraag of dit komt doordat de doelen voor deze kindpopulatie te hoog liggen, of doordat de voorschool te lage ambities heeft.

3.3. Kwaliteitszorg en ambitie

Kwaliteitszorg en ambitie	K	V	G
KA1 Kwaliteitszorg	•		
KA2 Kwaliteitscultuur	•		
KA3 Verantwoording en dialoog	•		

De voorschoolse educatie maakt nog geen deel uit van de kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg op peuterwerk Jottem! kan verbeterd worden. In het huidige pedagogisch beleidsplan ontbreken de nieuwe eisen die gesteld worden omtrent het beschrijven van het beleid voorschoolse educatie. Het toezicht hierop ligt bij de GGD. Het bijstellen van het pedagogisch beleidsplan wordt door de houder opgepakt.

In het pedagogisch werkplan van de locatie ontbreekt eveneens een visie op de voorschoolse educatie. Het is niet duidelijk wat het doel is van de voorschoolse educatie en hoe daaraan gewerkt wordt. Van een cyclisch proces van kwaliteitszorg is geen sprake. Het opstellen van een jaarplan waarin staat waar de pedagogisch medewerkers in 2019 aan werken, kan een eerste stap zijn. We zien wel aanzetten voor verbeteringen, zoals het voornemen te gaan werken met een aanbod woordenschat. Van planmatig werken aan verbeterpunten is echter geen sprake.

Een andere stap voor de locatie kan zijn om meer zicht te krijgen op het pedagogisch-educatief handelen. De clustermanager heeft in de afgelopen maanden geen gerichte observaties uitgevoerd, maar geeft aan dit graag op te pakken.

De pedagogisch medewerkers hebben meer ondersteuning nodig

De pedagogisch medewerkers volgen enkele scholingen. Naast de recente scholing taalniveau 3F betreft dit een basisscholing vve en een bijeenkomst over het woordenschataanbod. Om het educatief handelen te kunnen versterken, is echter meer gerichte vve-scholing nodig of kunnen de pedagogisch medewerkers op andere locaties inspiratie opdoen voor het versterken van hun handelen. Daarbij kan bijvoorbeeld gebruik gemaakt worden van goede voorbeelden in de omgeving.

Daarnaast constateren we dat binnen KOOS sprake is van zelfsturende teams op de locaties. Hiervoor is het nodig dat duidelijk is wie waarvoor verantwoordelijk is, ook voor de kwaliteit van de

voorschoolse educatie. Eén van de pedagogisch medewerkers van peuterwerk Jottem! is weliswaar aanspreekpunt, maar zij is niet verantwoordelijk voor de kwaliteitsverbetering. De clustermanager zou hierin wel een belangrijke rol spelen, maar zij heeft verschillende andere vestigingen onder haar hoede en daardoor minder gelegenheid om hiermee aan de slag te gaan.

Mogelijk dat de pedagogisch coaches die met ingang van januari starten, een rol kunnen spelen in het verbeteren van de kwaliteit van de voorschoolse educatie. In ieder geval blijkt uit de gesprekken die we voerden dat de pedagogisch medewerkers meer ondersteuning nodig hebben om de noodzakelijke stappen te kunnen zetten.

De verantwoording over voorschoolse educatie is beperkt

De ouders met wie we spraken ontvangen weinig informatie over het reilen en zeilen op peuterwerk Jottem!. De app die de houder gebruikt, is niet bekend bij ouders of wordt niet gebruikt. De ouders krijgen geen nieuwsbrieven mee. Op de website ontbreekt informatie over het beleid voorschoolse educatie. Bovendien zijn de documenten te moeilijk voor de ouders die in beperkte mate het Nederlands beheersen. De school wordt in beperkte mate betrokken bij het formuleren van beleid. Van structureel overleg tussen de voor- en vroegschool is geen sprake.

4. Reactie van de houder

Hieronder geeft de houder een reactie op de uitkomsten van het onderzoek en geeft de houder aan hoe ze hier mee aan de slag gaat.

Het rapport is duidelijk en geeft ons richting. Wij zijn intern bezig een kwaliteitsslag te maken. Wij zullen ons uiterste best doen onze VVE krachtiger neer te zetten.

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060

